

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “การเปิดรับสื่อมวลชนและสื่อบุคคลกับการเลือกคณะและสถาบันเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา” นี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชน
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อบุคคล
3. ประสิทธิภาพของสื่อมวลชนและสื่อบุคคล
4. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเลือกสรรของมนุษย์
5. แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชน

กระบวนการสื่อสาร ประกอบด้วยองค์ประกอบของการสื่อสารที่สำคัญ ได้แก่

- 1) ผู้ส่งสาร (Source)
- 2) สาร (Message)
- 3) สื่อ (Media) และ
- 4) ผู้รับสาร (Receiver)

องค์ประกอบทั้ง 4 นี้ จะมีความสำคัญในการกำหนดความสำเร็จของการสื่อสารที่ทำให้ผู้รับสารเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติ และพฤติกรรมไปในแนวทางที่ผู้ส่งสารปรารถนา

สื่อมวลชน หมายถึง สื่อที่ทำให้ผู้รับสารซึ่งอาจจะเป็นบุคคลเดียวหรือกลุ่มบุคคลที่สามารถส่งข่าวสารข้อมูลไปยังผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายจำนวนมาก และอยู่กันอย่างกระจัดกระจายได้ในเวลาอันรวดเร็ว สื่อมวลชนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร

สื่อมวลชนในกระบวนการสื่อสารมวลชนเป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสาร ซึ่งมีลักษณะโดยทั่วไปที่แตกต่างจากการสื่อสารในรูปแบบอื่น ๆ 2 ประการ ได้แก่

1. กลุ่มผู้รับสารจะต้องเป็นกลุ่มชนขนาดใหญ่ ซึ่งไม่ใช่ผู้ที่อยู่ในสังคมหรือมีประสบการณ์ร่วมกัน แต่เป็นกลุ่มชนที่มีความหลากหลาย และมีลักษณะที่แตกต่างกันไป ไม่จำเป็นต้องรู้จักหรือมีประสบการณ์คล้ายคลึงกันมาก่อน

2. สื่อที่ใช้ในการสื่อสารมวลชน จะเป็นประเภทสื่อที่สัมผัสได้ด้วยการมองเห็น (Visual Transmitter หรือ Visual Media) เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร สื่อที่สัมผัสได้ด้วยการฟัง (Audio Transmitter) เช่น วิทยุ และสื่อที่สัมผัสได้ด้วยการมองเห็นและการฟัง (Audio-Visual Transmitter) ได้แก่ โทรทัศน์ เป็นต้น

ในที่นี้จะได้กล่าวถึงอิทธิพลของสื่อมวลชน และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของสื่อ ต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล

อิทธิพลของสื่อมวลชน

โจเซฟ ที แคลปเปอร์ (Joseph T. Klapper อ้างใน ประมะ สตะเวทิน 2533 : 142) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของประชาชนไว้ดังนี้

1. อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อประชาชนนั้น ไม่ใช่อิทธิพลโดยตรง แต่เป็นอิทธิพลโดยอ้อม เพราะมีปัจจัยต่าง ๆ ที่กั้นอิทธิพลของสื่อมวลชน ปัจจัยดังกล่าว ได้แก่

- ความมีใจโน้มเอียงของผู้รับสาร (Presispositions) ประชาชนจะมีความคิดเห็น ค่านิยม และมีความโน้มเอียงที่จะประพฤติปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ก่อน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากการคบหาสมาคมกับคนอื่น และสถาบันสังคมที่ตนเป็นสมาชิก เมื่อบุคคลผู้นั้นสัมผัสกับสื่อมวลชน ก็จะนำเอาทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมเหล่านั้นติดตัวมาด้วย

- การเลือกของผู้รับสาร (Selective Processes) ประชาชนจะเลือกรับสารที่สอดคล้องกับความคิดเห็นและความสนใจของตน ประชาชนจะพยายามตีความสารตามความเชื่อและค่านิยมที่มีอยู่เดิม และจะเลือกจดจำเฉพาะสิ่งที่สนับสนุนความคิดและความเชื่อของตน

- อิทธิพลของบุคคล (Personal Influence) ข่าวสารจากสื่อมวลชน อาจไม่ได้ไปถึงประชาชนทั่วไปในทันที แต่จะผ่านสื่อบุคคลหรือผู้นำความคิดเห็นก่อนจะไปถึงประชาชน ผู้นำความคิดเห็นมักสอดแทรกความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปด้วย ผู้นำความคิดเห็นมักจะเป็นคนที่ได้รับความเชื่อถือเลื่อมใสและไว้วางใจจากประชาชนทั่วไป จึงเป็นผู้มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นและการตัดสินใจของประชาชน

- ลักษณะของธุรกิจด้านสื่อมวลชน (Economic Aspects) การดำเนินธุรกิจด้านสื่อมวลชนในสังคมแบบเสรีนิยม ซึ่งมีระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนั้น สื่อมวลชนสามารถแข่งขันกันได้โดยเสรี ต่างฝ่ายต่างเสนอความคิดเห็นและค่านิยมที่แตกต่างกันออกไปและประชาชนก็มี

เสรีภาพในการเลือกเชื่อถือความคิดเห็นใดความคิดเห็นหนึ่งได้ และตัดสินใจว่าจะเชื่อสื่อมวลชนไหนดี

2. อิทธิพลที่สื่อมวลชนมีต่อประชาชน เป็นเพียงผู้สนับสนุนเท่านั้น คือ สื่อมวลชนจะสนับสนุนทัศนคติ รสนิยม ความมีใจโน้มเอียง ตลอดจนแนวโน้มด้านพฤติกรรมของประชาชนให้มีความเข้มแข็ง และพร้อมที่จะแสดงให้ปรากฏออกมา เมื่อมีแรงจูงใจเพียงพอ หรือเมื่อมีโอกาสเหมาะสม

3. สื่อมวลชนอาจทำหน้าที่เป็นผู้เปลี่ยนแปลงประชาชนได้เช่นกัน จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลมีความโน้มเอียงที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่ก่อนแล้ว หากสื่อมวลชนสามารถเสนอสิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการของเขา เขาก็จะเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมได้ สื่อมวลชนจึงทำหน้าที่เป็นเพียงผู้เสนอทางในการเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมเท่านั้น

4. สื่อมวลชนสามารถสร้างทัศนคติและค่านิยมใหม่ให้เกิดแก่ประชาชนได้ ในกรณีที่บุคคลนั้น ไม่เคยมีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้นมาก่อน ทัศนคติและค่านิยมใหม่นี้ จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นรับสารที่เสนอเรื่องราวในแนวเดียวกันบ่อย ๆ เป็นอิทธิพลในลักษณะสะสม มิใช่อิทธิพลที่ก่อให้เกิดผลได้ในทันทีทันใด หรือในระยะเวลายันสั้น

นอกจากนี้ เออร์วิน พี เบตทิงฮอส (Bettinghaus, 1968) ยังได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในสังคมไว้ว่า สื่อมวลชนเป็นเพียงตัวเสริมความเชื่อ และทัศนคติที่มีอยู่เดิมให้ฝังแน่นมากกว่าจะเปลี่ยนแปลงทัศนคติอย่างสิ้นเชิง แต่อาจเปลี่ยนแปลงการรับรู้ได้บ้างในขอบเขตจำกัดของประสบการณ์ สิ่งที่สื่อมวลชนเปลี่ยนแปลงได้มากที่สุด คือ ขารมณ ส่วนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น ยังไม่ปรากฏผลจากการวิจัยที่แน่นอนว่า สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมแต่อย่างใด เพราะส่วนใหญ่แล้ว กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลมาจากการสื่อสารระหว่างบุคคลทั้งสิ้น

กล่าวโดยสรุปคือ เนื่องจากการสื่อสารมวลชนเป็นการสื่อสารที่มีบทบาทอย่างสำคัญในสภาพสังคมปัจจุบัน และเป็นการสื่อสารที่เข้าถึงประชาชนจำนวนมากได้ในเวลาเดียวกัน การได้ทราบถึงลักษณะ หน้าที่ ระบบ และอิทธิพลของการสื่อสารมวลชน และสถาบันสื่อมวลชน ย่อมจะช่วยให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการสื่อสารกับมวลชน

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อบุคคล

สื่อบุคคล หมายถึง ตัวบุคคลผู้ที่นำพาข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง โดยอาศัยการติดต่อสื่อสารแบบตัวต่อตัวระหว่างบุคคล 2 คนหรือมากกว่า 2 คนขึ้นไป สื่อบุคคลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พ่อแม่ พี่น้อง ญาติ ครูอาจารย์ เพื่อน และเพื่อนบ้าน ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึง หลักการและแนวความคิดเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างบุคคล

อิทธิพลของสื่อบุคคล

โรเจอร์สและชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker: 1969) ได้กล่าวไว้ว่าในกรณีที่ต้องการให้บุคคลใด ๆ เกิดการยอมรับในสารที่เสนอไปหรือให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพที่สุด สื่อที่ใช้ในการกระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจยอมรับสารนั้น ควรใช้การสื่อสารระหว่างบุคคล โดยใช้สื่อบุคคลเป็นผู้เผยแพร่ข่าวสาร สื่อบุคคลนั้นจะเป็นประโยชน์มาก ในกรณีที่ผู้ส่งสารหวังผลให้ผู้รับเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมในการยอมรับสารนั้น นอกจากนี้ยังเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้รับสารมีความเข้าใจกระจ่างชัดต่อสาร และตัดสินใจรับสารได้อย่างมั่นใจยิ่งขึ้นอีกด้วย

การสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นการสื่อสารแบบสองทาง ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถซักถามทำความเข้าใจ และมีปฏิริยาโต้ตอบซึ่งกันและกันได้โดยทันที จัดเป็นลักษณะที่เป็นประโยชน์มากในการใช้เครื่องชักจูงใจ โนมน์้าวใจผู้รับสาร ดังที่ เสถียร เขยประทับ (2526) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพของสื่อบุคคลไว้ดังนี้

1.สามารถทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสารแบบยุดลวิถี หากผู้รับสารไม่เข้าใจก็สามารถได้ถามหรือขอข่าวสารเพิ่มเติมจากผู้ส่งสารได้ในเวลาอันรวดเร็ว ส่วนผู้ส่งสารก็สามารถปรับปรุงแก้ไขสารที่ส่งออกไปให้เข้ากับความต้องการ และความเข้าใจของผู้รับสารได้ในเวลาอันรวดเร็วเช่นกัน

การที่ช่องสารที่เป็นสื่อระหว่างบุคคลมีระดับปฏิริยาตอบสนองหรือปฏิริยาสะท้อนกลับกลับสูง สามารถทำให้ลดอุปสรรคของการสื่อสารที่เกิดจากการเลือกรับสาร การเลือกแปลหรือตีความสาร และการเลือกจำสารได้

2.สามารถจูงใจบุคคลให้เปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ฝังรากลึกได้

การสื่อสารระหว่างบุคคลนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น การติดต่อสื่อสารโดยตรงและการติดต่อสื่อสารโดยกลุ่มดังนี้ (เสถียร เขยประทับ, 2525)

1.การติดต่อโดยตรง (Direct Contact) การติดต่อโดยตรงนี้ ใช้สื่อบุคคลในการเผยแพร่ข่าวสารโดยตรง เช่น วิธีเยี่ยมบ้าน วิธีนี้หากผู้รับสารสงสัย ไม่เข้าใจก็สามารถซักถามทำความเข้าใจได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้เผยแพร่ข่าวสารยังสามารถสำรวจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้รับสารได้ด้วย ฉะนั้น ในกิจการเผยแพร่ข่าวสารเพื่อสร้างความเข้าใจ หรือชักจูงโน้มน้าวใจ จึงนิยมใช้การติดต่อสื่อสารโดยตรง แต่มีข้อจำกัดคือ การสื่อสารประเภทนี้ ต้องใช้สื่อบุคคลเป็นจำนวนมาก สิ้นเปลืองเวลาและแรงงานในการเผยแพร่ข่าวสาร

2.การติดต่อโดยกลุ่ม (Group contact of community public) คือ การติดต่อโดยผ่านกลุ่ม กลุ่มจะมีอิทธิพลต่อบุคคลส่วนรวม กลุ่มต่าง ๆ ช่วยให้การสื่อสารของบุคคลบรรลุเป้าหมายได้ ดังที่ บลูมเมอร์ (Blumer, 1969) กล่าวว่า “สังคมมนุษย์ประกอบด้วยกลุ่มที่ต่างชนิดกัน ส่วนใหญ่ใช้ชีวิตร่วมกันอยู่ทั้งหมด จะประกอบกันเป็นแบบแผนปฏิบัติ และมีพฤติกรรมร่วมของบุคคล เมื่อกลุ่มมีความสนใจมุ่งไปสู่ทิศทางใด บุคคลส่วนใหญ่ในกลุ่มก็จะมี ความสนใจไปในทางนั้นด้วย” การติดต่อโดยกลุ่มนี้ อาจทำได้โดยการประชุม อภิปราย และสนทนาภายในกลุ่ม คือ จัดกลุ่มคนที่มีความสนใจกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปให้สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีปฏิริยาโต้ตอบกัน ซึ่งจะมีส่วนในการตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธข่าวสารนั้น

ในความเป็นจริง บุคคล ๆ หนึ่งไม่ได้อยู่ลำพังคนเดียวในโลก แต่ต้องอยู่ร่วมกันและสื่อสารกับผู้อื่นเป็นประจำ โดยทั่วไปเราจะเห็นรูปแบบต่าง ๆ ของการสื่อสารระหว่างบุคคล ทั้งในชีวิตประจำวันและหน้าที่การงานซึ่ง เมตตา กฤตวิทย์ (มธ., 2532) ได้แบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ตามเกณฑ์เหล่านี้ได้แก่

1.การแบ่งประเภทการสื่อสารระหว่างบุคคลตามเป้าหมาย

การสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นการสื่อสารที่อาจเกิดขึ้นเอง โดยไม่ได้คาดการณ์หรือวางแผนล่วงหน้า เช่น การคุยกับคนแปลกหน้าในลิฟท์ การเข้าไปถามทางจากคนในแถวหนึ่ง ๆ การทักทายเพื่อนหรือคนที่รู้จักในร้านอาหาร การกล่าวสวัสดีกับผู้บังคับบัญชา แต่ขณะ

เดียวกันการสื่อสารระหว่างบุคคลก็อาจเกิดขึ้นอย่างตั้งใจ มีเป้าหมายและการวางแผนล่วงหน้า เช่น การมอบหมายงานให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา การสนทนาทางธุรกิจกับลูกค้า การออกไปสัมภาษณ์เพื่อขอข้อมูล หรือการโทรศัพท์เพื่อนัดหมายบุคคล เป็นต้น

เป้าหมายหลักโดยทั่วไปของการสื่อสารระหว่างบุคคลแบบตั้งใจหรือแบบมีการวางแผนล่วงหน้า มีดังนี้

- เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงหรือเพื่อขอข้อมูล เช่น การสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเป็นไปของเหตุการณ์
- เพื่อบอกหรือแจ้งให้ทราบ หรือให้นำไปปฏิบัติ เช่น การสั่งงาน
- เพื่อชักชวนหรือโน้มน้าวใจ เช่น การเจรจาต่อรองทางธุรกิจ
- เพื่อให้ความเพลิดเพลินหรือความสบายใจ เช่น การสนทนาทั่วไป หรือการปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาบางอย่าง

2. การแบ่งประเภทการสื่อสารระหว่างบุคคลตามสื่อที่ใช้

- การสื่อสารระหว่างบุคคลแบบผ่านสื่อหรือสิ่งคั่นกลางระหว่างผู้สื่อสาร เช่น การเขียนจดหมาย การพูดผ่านโทรศัพท์ภายใน (intercom) การพูดทางโทรศัพท์ การติดต่อผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ไม่ว่าจะเป็นจดหมาย โทรศัพท์ภายใน โทรศัพท์หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ต่างล้วนเป็นสื่อที่นำสารจากผู้สื่อสารคนหนึ่งไปยังผู้สื่อสารอีกคนหนึ่งทั้งนี้ผู้ส่งสารอาจได้รับปฏิกิริยาตอบสนองจากผู้รับสารในทันที เช่น การโทรศัพท์หรือปฏิกิริยาตอบสนองนั้นอาจเป็นการตอบสนองซึ่งต้องอาศัยเวลาหรือแบบประวิงเวลา เช่น การเขียนจดหมาย เป็นต้น
- การสื่อสารระหว่างบุคคลแบบไม่ผ่านสื่อใด ๆ หรือแบบเห็นหน้ากันโดยตรง เช่น ในการพูดคุยกับคนอื่นหรือในการสัมภาษณ์คู่สื่อสารจะมีปฏิสัมพันธ์กันโดยตรง ฉะนั้นจึงสามารถแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่าง ๆ ได้ในทันทีและทันควัน และเป็นปฏิกิริยาตอบสนองที่เราสามารถรับรู้ได้โดยผ่านประสาทรับรู้ทั้งห้ามากกว่าประเภทแรก

3. การแบ่งประเภทการสื่อสารระหว่างบุคคลตามลักษณะผู้รับสาร

ในวันหนึ่ง ๆ เราอาจได้พูดคุยกับผู้คนมากมายหลายประเภท ทั้งที่รู้จักและไม่รู้จัก และที่มาจากสภาพแวดล้อมและภูมิหลังต่าง ๆ กัน ซึ่งหากพิจารณาตามความแตกต่างของผู้รับสารแล้ว เราอาจแบ่งประเภทการสื่อสารระหว่างบุคคลออกเป็น 2 ประเภทด้วยกัน ดังนี้

- การสื่อสารระหว่างบุคคลในวัฒนธรรมเดียวกัน เนื่องจากเป็นการสื่อสารกับบุคคลที่มาจากวัฒนธรรมเดียวกัน การสื่อสารจึงใช้ภาษาท้องถิ่นหรือภาษาประจำชาติเดียวกัน เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้จึงมักเป็นที่เข้าใจร่วมกันในสังคมนั้น
- การสื่อสารระหว่างบุคคลต่างวัฒนธรรม การสื่อสารระหว่างบุคคลต่างวัฒนธรรมเราอาจจำเป็นต้องใช้ภาษาของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือภาษากลางในการติดต่อสื่อสาร ทั้งนี้ ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมนี้อาจแบ่งได้หลายระดับ ตั้งแต่ระดับประเทศ เช่น คนไทยสื่อสารกับคนอังกฤษ ระดับต่างภาคในประเทศเดียวกัน เช่น คนภาคเหนือติดต่อสื่อสารกับคนภาคใต้ ระดับต่างท้องถิ่น เช่น คนนครศรีธรรมราชติดต่อสื่อสารกับคนยะลา หรือระดับต่างอาชีพในท้องถิ่นหรือชุมชนเดียวกัน เช่น ครูติดต่อสื่อสารกับพระ เป็นต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ประสิทธิภาพของสื่อมวลชนกับสื่อบุคคล

สำหรับประสิทธิภาพของสื่อมวลชนและสื่อบุคคลนั้น นักวิชาการด้านการสื่อสารส่วนใหญ่ต่างเห็นพ้องต้องกันว่า สื่อมวลชนจะมีประสิทธิภาพมากกว่าสื่อบุคคล ในการให้ข่าวสารแก่คนจำนวนมาก เพื่อก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างถูกต้อง ส่วนสื่อบุคคลนั้น จะมีประสิทธิภาพมากกว่าใจด้านการชักจูงหรือโน้มน้าวใจให้บุคคลมีทัศนคติต่อเรื่องนั้น ๆ ตามแนวทางที่มุ่งหวัง เช่น

โรเจอร์ส (Rogers, 1978: 291) ได้กล่าวเปรียบเทียบประสิทธิภาพของสื่อมวลชนและสื่อบุคคลไว้ว่า ผลจากการวิจัยต่าง ๆ พบว่า สื่อมวลชนสามารถเปลี่ยนแปลงการรับรู้ ซึ่งหมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่การสื่อสาร ระหว่างบุคคลนั้นมีประสิทธิภาพมากกว่า เมื่อวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารอยู่ที่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติเพราะข่าวสารที่ถ่ายทอดออกจากสื่อมวลชนเพียงอย่างเดียวไม่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ฝังแน่นหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ ฉะนั้น สื่อมวลชนจึงเป็นเพียงแหล่งความคิดและเป็นผู้วางแนวทางในการเปลี่ยนแปลงเท่านั้น กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างมนุษย์นั้น เป็นผลมาจากการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลแบบเห็นหน้าเห็นตากันทั้งสิ้น

แคท และ ลาซาร์เฟล (Katz and Lazarsfeld, 1955: 27) ก็เห็นพ้องต้องกันว่าการสื่อสารระหว่างบุคคลมีผลต่อการทำให้ผู้รับสารยอมรับที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และยอมรับที่จะให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มากที่สุด ฉะนั้น สื่อบุคคลจึงมีความสำคัญมากกว่าสื่อมวลชนในชั้นการจูงใจ ส่วนสื่อมวลชนจะมีความสำคัญกว่า ในชั้นของการให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และอาจมีผลบ้างในการสร้างทัศนคติในเรื่องที่บุคคลยังไม่เคยรับรู้มาก่อน

ลาซาร์เฟล และเมนเซล (Lazarsfeld and Menzel, 1968: 97) ได้ให้เหตุผลที่ทำให้การสื่อสารระหว่างบุคคลมีประสิทธิภาพกว่าดังนี้

1. การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลสามารถจัดการเลือกรับสารของผู้ฟังได้เนื่องจากการหลีกเลี่ยงการสนทนาหรือรับฟัง เป็นไปได้ยากกว่าการรับฟังข่าวสารจากสื่อมวลชนโดยในการรับข่าวสารจากสื่อมวลชนนั้น ผู้รับสารอาจหลีกเลี่ยงไม่รับฟังเนื้อหาที่ขัดแย้งกับทัศนคติและความเชื่อของตน หรือเรื่องที่ตนไม่สนใจได้ง่าย

2. การติดต่อสื่อสารแบบเผชิญหน้ากันเปิดโอกาสให้ผู้ส่งสารสามารถปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงเนื้อหาที่ใช้ในการสนทนากันได้ในเวลาอันรวดเร็ว หากว่าเนื้อหาที่สนทนานั้นได้รับการต่อต้านจากคู่สนทนา

3. การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล มักจะมีลักษณะง่าย เป็นกันเอง จึงง่ายต่อการชักจูงใจให้คล้อยตาม

4. ผู้รับสารส่วนใหญ่มักจะเชื่อถือในข้อตัดสินและความคิดเห็นของผู้ที่เขารู้จักและนับถือมากกว่าบุคคลที่เขาไม่เคยรู้จักมาก่อน แล้วมาติดต่อสื่อสารด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โรเจอร์ส (Rogers, 1971) ได้แสดงการเปรียบเทียบลักษณะที่แตกต่างกันระหว่าง
ข้อสารที่เป็นสื่อระหว่างบุคคลและสื่อมวลชนได้ดังนี้

ลักษณะ	สื่อระหว่างบุคคล	สื่อมวลชน
การไหลของข่าวสาร	เป็นแบบสองทาง	เป็นแบบทางเดียว
ลักษณะของการสื่อสาร	เป็นแบบตัวต่อตัว	ไม่มีลักษณะแบบตัวต่อตัว
ปริมาณของปฏิกิริยาตอบสนอง ในขณะที่ทำการสื่อสาร	สูง	ต่ำ
ความสามารถในการลด กระบวนการเลือกในทาง จิตวิทยาในการเลือกรับสาร	สูง	ต่ำ
ความเร็วในการส่งสาร ไปยังผู้รับสารจำนวนมาก	ค่อนข้างช้า	ค่อนข้างเร็ว
ผลที่อาจเกิดขึ้น	การก่อตัวของทัศนคติ และการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติ	การเปลี่ยนแปลงความรู้

ตารางการเปรียบเทียบลักษณะของการสื่อสารระหว่างบุคคลกับสื่อมวลชน

นอกจากนี้ ทฤษฎีการสื่อสารแบบหลายขั้นตอน (Multi-Step Flow of Communication) ยังได้กล่าวไว้ว่า ข่าวสารส่วนใหญ่ที่เผยแพร่จากสื่อมวลชนไปยังประชาชนเป้าหมายนั้น มักจะผ่านผู้นำความคิดเห็น (Opinion Leader) หรือผู้ที่เข้าถึงสื่อมากกว่าเสียก่อน แล้วบุคคลเหล่านี้จะนำเอาข่าวสารข้อมูลที่ได้รับไปเผยแพร่แก่ประชาชนเป้าหมายคนอื่นต่อไป ซึ่งในการถ่ายทอดข่าวสารแต่ละครั้ง ผู้ถ่ายทอดมักจะสอดแทรกทัศนคติหรือความคิดเห็นของตนลงไป ทำให้ผู้รับสารคนท้าย ๆ ได้รับข่าวสารที่มีทัศนคติของคู่สนทนาแทรกมาด้วย ซึ่งมีผลไม่น้อยที่จะทำให้ผู้รับสารคล้อยตาม (Katz, 1955: 377-452)

ดังนั้น เพื่อให้การสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สื่อสารหรือผู้ส่งสารจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนที่จะเลือกลำดับเนื้อหา และเลือกสื่อหรือช่องทางที่จะใช้ถ่ายทอดข่าวสาร โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร และกลุ่มเป้าหมายด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. แนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการเลือกสรรของมนุษย์ (Selective Process)

ข่าวสารที่หลั่งไหลผ่านเข้าไปยังบุคคลแต่ละคนจากช่องทางต่าง ๆ นั้นมักจะถูกคัดเลือกอยู่ตลอดเวลา ข่าวสารที่น่าสนใจ มีประโยชน์ และเหมาะสมตามความคิดของผู้รับสาร จะเป็นข่าวสารที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการสื่อสาร ดังนั้น ผู้ส่งสารจึงจำเป็นต้องเข้าใจถึงกระบวนการเลือกสรรในการรับข่าวสารตามความรู้สึก และความต้องการของผู้รับสาร ซึ่งประกอบด้วย 4 ลักษณะ ซึ่งแต่ละลักษณะมีความเกี่ยวข้องกันดังนี้

1.การเลือกเปิดรับ (Selective Exposure) เป็นการเลือกเปิดรับสื่อ และข่าวสารตามความสนใจและความต้องการ เพื่อแก้ปัญหาและสนองความต้องการของบุคคล

2.การเลือกสนใจข่าวสาร (Selective Attention) หมายถึงการเลือกสนใจข่าวสารอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่ตรงกับความต้องการของตน

3.การเลือกคิดหรือเลือกรู้ (Selective Interpretation or Perception) หมายถึง การเลือกให้ความหมายกับข่าวสารที่ตรงกับทัศนคติ ความต้องการ และประสบการณ์เดิมของตนเอง

4.การเลือกจำ (Selective Retention) หมายถึง การเลือกจำเฉพาะบางสิ่งบางอย่างที่คนต้องการจะจำ (Klapper 1960: 64-65)

แซมมวล เบคเกอร์ (Samuel L. Becker, 1972) ได้ให้ความหมายของการเปิดรับข่าวสาร โดยจำแนกตามพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร คือ

1.การแสวงหาข้อมูล (Information Seeking) กล่าวคือบุคคลจะแสวงหาข้อมูล เมื่อต้องการให้มีความคล้ายคลึงกับบุคคลอื่น ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเรื่องทั่ว ๆ ไป

2.การเปิดรับข้อมูล (Information Receptivity) กล่าวคือบุคคลจะเปิดรับข่าวสารเพื่อต้องการทราบข้อมูลที่ตนเองสนใจ อยากรู้ เช่น เปิดดูโทรทัศน์เฉพาะรายการที่สนใจ หรือ

มีผู้แนะนำมา หรือขณะอ่านหนังสือพิมพ์ หรือดูโทรทัศน์ หากมีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวข้องกับตนเอง ก็จะทำให้ความเอาใจใส่ อ่านหรือดูเป็นพิเศษ

3. การเปิดรับประสบการณ์ (Experience Receptivity) กล่าวคือบุคคลจะเปิดรับข่าวสารเพราะต้องการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเพื่อผ่อนคลายอารมณ์

แมคกีร์ (W.J. McGuire, 1966) ได้อธิบายถึงขั้นตอนของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Attitude) และพฤติกรรม (Practice) อันเป็นผลจากการเปิดรับข่าวสาร ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ 5 ขั้นตอนด้วยกันคือ

1. การใส่ใจ (Attention)
2. ความเข้าใจ (Comprehension)
3. การมีสิ่งใหม่เกิดขึ้น (Yielding)
4. การเก็บเอาไว้ (Retention)
5. การกระทำ (Action)

สิ่งที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคตินั้น เริ่มต้นด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ อันหนึ่งคือ แหล่งข่าวสาร (Source) ของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ อาจจะเป็นบุคคลเดียว กลุ่มบุคคล วิทยุ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ หรือสิ่งก่อให้เกิดทัศนคติโดยตรง โดยทั่วไปแหล่งข่าวต่าง ๆ จะมีลักษณะที่แตกต่างกันในด้านต่าง ๆ เช่น ความสามารถ ความเป็นที่ดึงดูดสนใจ ความคุ้นเคยความเป็นมิตร และแหล่งข่าวที่มีความสามารถ มีความคุ้นเคย สามารถดึงดูดความสนใจและมีอำนาจ จะมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติมากกว่าแหล่งข่าวที่ไม่มีคุณสมบัติเหล่านั้นนอกจากนี้องค์ประกอบอื่น ๆ เช่น เนื้อหาของข่าวสาร (ควรพิจารณาถึงภาษา ความยากง่าย คำที่ใช้ ฯลฯ) วิธีการส่งข่าวสาร (เช่น การพูดในชุมชน การแสดง สาธิต การสัมภาษณ์ การอภิปราย ฯลฯ) และตัวผู้รับ (เช่น ทักษะในการสื่อความหมาย ทัศนคติ ความรู้ระบบสังคม เป็นต้น) ก็เป็นองค์ประกอบในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

5. แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น

เด็กวัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อที่อยู่ระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีความสำคัญมาก การที่จะสร้างเด็กวัยรุ่นให้เป็นบุคคลที่เติบโตขึ้นอย่างมีความสุข และเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติได้ ผู้เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นต้องศึกษาถึงธรรมชาติและความต้องการของเด็กเพื่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะของเด็กวัยรุ่นอย่างแท้จริง จึงจะสามารถให้การศึกษอบรมแก่เขาด้วยวิธีการที่ถูกต้อง ซึ่งจะต้องแสวงหาวิธีตอบสนองความต้องการของเด็กวัยรุ่นให้เป็นไปในทางที่ส่งเสริมให้เด็กเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ มีความสุข มีความมอญงามทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สามารถที่จะใช้ความรู้และสมรรถภาพของตนเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัวและสังคมได้ในที่สุด

คำว่า “วัยรุ่น” ตรงกับคำ “Adolescence” ในภาษาอังกฤษซึ่งมีความหมายว่า “เจริญเติบโต” ทั้ง 4 ด้านไปพร้อมกัน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และด้านสติปัญญา

ลักษณะของวัยรุ่น อาจสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. เป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ เปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ ความคิดเห็น และความสนใจ
2. เป็นวัยแห่งการเสริมสร้าง เด็กจะเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะทางร่างกาย เช่น ในด้านความสูงและน้ำหนัก
3. เป็นวัยที่ต้องการความอิสระ ต้องการพึ่งตนเอง และมีแนวความคิดต่อต้านผู้ใหญ่ บางครั้งถึงกับมีการรุนแรง
4. เป็นวัยที่ต้องการแสวงหาความรู้ อยากรู้ อยากเห็น จะทดลองทำในสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่ตนยังไม่เคยทำ
5. ต้องการปรัชญาชีวิตและแนวทางชีวิตของตน
6. เป็นวัยที่ต้องเผชิญปัญหาหมาก เพราะเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญยิ่ง เป็นวัยแห่งความยุ่งยาก สับสน ที่ต้องมีการปรับตัว

ปรีชา วิหกโต (2532 : 10) สรุปว่า เด็กวัยรุ่น คือ ผู้ที่อยู่ระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ มีอายุระหว่าง 12-21 ปี ส่วนมากเรียนในระดับมัธยมศึกษา และมีลักษณะพัฒนาการส่วนสูงและน้ำหนักแบบพุ่งขึ้น มีอารมณ์แบบพายุพุดแคม ยึดกลุ่มเพื่อนเป็นหลักและเริ่มมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ และมีสติปัญญาแบบเหตุผลเชิงนามธรรม

ความต้องการที่จำเป็นของวัยรุ่น

ตามปกติวัยรุ่นย่อมมีความต้องการทางร่างกายเหมือนกับเด็กเล็ก หรือเหมือนกับผู้ใหญ่ ส่วนความต้องการทางอารมณ์และสังคมนั้น แตกต่างจากความต้องการของเด็กและผู้ใหญ่ ความต้องการที่จำเป็นที่มีลักษณะสำคัญเป็นพิเศษ น่าจะต้องทำความเข้าใจมีดังนี้

1. ความต้องการความรัก

ความรักในที่นี้หมายถึง ความรักทุกชนิดซึ่งเป็นเครื่องนำความสุข ความอบอุ่นทางใจ มาให้ รวมทั้งความรักซึ่งเรามีเพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมด้วย วัยรุ่นต้องการความรักในฐานะเป็นผู้ให้และผู้รับ คือ ต้องการมีคนอื่นเป็นที่รักและต้องการให้ตนเองเป็นที่รักของคนอื่นด้วย

2. ความต้องการตำแหน่งทางสังคม

ความต้องการตำแหน่งทางสังคมนี้ เป็นความต้องการอันสูงสุดของวัยรุ่น เด็กวัยรุ่นต้องการเป็นคนสำคัญ ต้องการเป็นที่นับถือของเพื่อนฝูง ต้องการให้เพื่อนฝูงและคนอื่นรับรู้ว่าตนมีคุณค่า เด็กหนุ่มสาวจะพยายามทุกทางที่จะทำตนให้เป็นผู้ใหญ่ หรืออย่างน้อยก็ทำท่าทางให้เหมือนผู้ใหญ่

วัยรุ่นพยายามเรียกร้องความสนใจจากพ่อแม่และครู อาจารย์ เด็กถือว่าการที่พ่อแม่และครูทราบดีถึงคุณค่าของตนนั้นเป็นของดี เด็กจะพยายามทุกวิถีทางที่จะเป็นคนดีในสายตาของผู้ใหญ่ อย่างไรก็ตาม ความยอมรับจากผู้ใหญ่ก็ยังมีค่าน้อยกว่าความยอมรับจากเพื่อนในวัยเดียวกัน เด็กจะไม่สบายใจถ้าเพื่อนฝูงตีตนออกห่าง ดังนั้น เด็กบางคนจึงเกิดปัญหาว่า จะเป็นคนดีในสายตาของเพื่อนหรือเป็นคนดีในสายตาของผู้ใหญ่

3. ความต้องการอิสรภาพ

เด็กวัยรุ่นไม่ชอบให้พ่อแม่มาสั่งสอนว่าควรประพฤติตนเช่นใด เด็กวัยรุ่นชอบดำเนินชีวิตโดยเป็นตัวของตัวเอง

4. ความต้องการในปรัชญาชีวิตที่น่าพอใจ

เด็กเล็กชอบถามอะไรต่ออะไรรุ่นวายุไปหมด บางทีก็คิดหาเหตุผลผิด ๆ พลาด ๆ จากประสบการณ์ของตน เด็กวัยรุ่นจะเลิกถามเปะปะ แต่จะถามเรื่องที่ตนอยากรู้อย่างมีเหตุ

ผล ถ้าเด็กได้รับคำตอบที่ไม่พึงพอใจ เด็กจะเฝ้าถามและเฝ้าค้นหาความจริงโดยไม่ยอมเลิกง่าย ๆ

5. ความต้องการทางเพศ

จุดเริ่มต้นของการเข้าสู่วัยรุ่น ก็อยู่ที่ต่อมเพศเริ่มทำงานผลิตฮอร์โมนความต้องการทางเพศ จึงเป็นลักษณะเด่นที่สำคัญยิ่ง แรงขับในทางเพศเบื้องต้นจะชักนำไปสู่การสนใจในทางเพศชั้นสูง ๆ ขึ้น เช่น การแต่งตัว การวางท่าทาง ก็นับว่ามีมูลเหตุมาจากการกระตุ้นด้วยแรงขับทางเพศเป็นสำคัญ

6. ความต้องการให้เป็นที่ยอมรับนับถือ

ความจริงความต้องการที่จำเป็นข้อนี้ไม่ได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะในวัยรุ่นเท่านั้น หากแต่เป็นความต้องการที่จำเป็นต่อชีวิตของทุกคน ทุกวัย เพียงแต่ความต้องการอันนี้ ในวัยรุ่นเมื่อประกอบกับลักษณะเร็ว แรง อันเป็นธรรมชาติของวัยนี้แล้ว ทำให้เด่นชัดขึ้นอีกมาก

ความต้องการให้เป็นที่ยอมรับนับถือ นั้น จะสืบส่งไปถึงความนิยมนับถือวีรบุรุษอีกต่อหนึ่ง วัยรุ่นมักจะมีวีรบุรุษประจำใจและจะพยายามยึดถือ ปฏิบัติให้ได้เหมือนดั่งนั้น

7. ความต้องการที่จะหาเลี้ยงชีพด้วยตนเอง

เด็กวัยรุ่นหนุ่มสาวจะเริ่มมีความต้องการที่จะหาเลี้ยงชีพด้วยตนเอง ต้องการที่จะใช้จ่ายไปตามที่ตนประสงค์ และต้องการที่จะพิสูจน์ว่าตนเองโตพอที่จะเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวแล้ว

8. ความต้องการที่จะได้เป็นที่ยอมรับนับถือว่าเป็นผู้ใหญ่

เด็กในวัยรุ่นหนุ่มสาวไม่ชอบที่จะให้ผู้คนเขามองและปฏิบัติต่อตนเสมือนว่าเป็นเด็ก ๆ อีกต่อไป เขาต้องการดำรงชีวิตอย่างอิสระ ต้องการตัดสินใจด้วยตนเอง ต้องการเป็นใหญ่ และต้องการมีปรัชญาชีวิตเป็นของตนเอง

ความต้องการเหล่านี้ถ้าไม่ได้รับการสนอง ก็จะทำให้เกิดความคับแค้นใจหรือความไม่สมหวัง ซึ่งจะหมักหมมเป็นความเคียดแค้นให้แก่ชีวิต และจะเป็นตัวการผลักดันให้มีการปรับตัวกันอย่างวุ่นวาย เพื่อที่จะสนองความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองนั้น

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของสื่อมวลชนและสื่อบุคคล

ภัทรภรณี ประชุกรเกียรติ (2520) ทำการวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของรายการโทรทัศน์ภาค คำต่อ การอ่านของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร” พบว่า นักเรียน ชายร้อยละ 64.59 และนักเรียนหญิงร้อยละ 79.65 เห็นว่าการชมรายการโทรทัศน์มีผล กระตุ้นให้อ่านหนังสือเพิ่มขึ้น

ดวงทิพย์ วรพันธุ์ (2525) ทำการวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การใช้สื่อเพื่อปลูกฝังโภชน ศึกษาก่งสตรีชนบท จังหวัดสุพรรณบุรี” พบว่า สตรีที่เปิดรับสื่อจากการปลูกฝังโภชนศึกษา (ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อมวลชน และสื่อเฉพาะกิจ) มีความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติตนด้าน โภชนาการดีกว่าสตรีที่ไม่เปิดรับสื่อดังกล่าว

ไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค์ (2531) ทำการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกชมภาพยนตร์ของเยาวชนไทย” พบว่า ผู้ทำกับการแสดง อิทธิพลของสื่อโฆษณา และอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกชมภาพยนตร์

ประนอม เมืองคุ้ม (2532) ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของครูภาษาไทยและนัก เรียนเกี่ยวกับการใช้สื่อมวลชนในการเรียนการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตการศึกษา 7” พบว่า

ครูภาษาไทยและนักเรียน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การนำสื่อมวลชนไปใช้ในการ เรียนทักษะ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และวรรณคดีไทย มีการปฏิบัติกันน้อย

1. ครูภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการนำสื่อมวลชนไปใช้ในการเรียนการสอนหลัก ภาษาไทยมาก แต่นักเรียนเห็นว่ามีให้นำไปใช้น้อย
2. ครูภาษาไทยและนักเรียน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การนำสื่อมวลชนไปใช้ใน การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยได้มากทุกประเภท
3. ครูภาษาไทยและนักเรียน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การนำสื่อมวลชนไปใช้ใน การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยได้รับประโยชน์มาก

4. ครูภาษาไทยและนักเรียน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การนำสื่อมวลชนไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยมีปัญหาและอุปสรรคน้อย

รัตนาภรณ์ หลายรัตน์ (2532) ทำการวิจัยเรื่อง “การเปิดรับข่าวสารสาธารณชนของหญิงมีครรภ์ที่มารับบริการในโรงพยาบาลราชวิถี” พบว่า หญิงมีครรภ์เปิดรับสื่อบุคคลสูงสุดทั้งภายในและนอกโรงพยาบาล

โดยสื่อภายในโรงพยาบาลที่มีการเปิดรับมากที่สุด คือ พยาบาล และน้อยที่สุด คือ สื่อเฉพาะกิจ ประเภทวิดีโอ

สำหรับสื่อภายนอกโรงพยาบาลนั้น พบว่า หญิงมีครรภ์เปิดรับข่าวสารสาธารณชนจากสื่อบุคคล คือ เพื่อนญาติ และสามี มากที่สุด รองลงไป คือ สื่อมวลชน ได้แก่ โทรทัศน์ อันดับสุดท้ายคือ วิทยุ

กมลวรรณ โล่ห์สิวานนท์ (2533) ทำวิจัยเรื่อง “ความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์กับทัศนคติความรุนแรงของนักเรียนระดับมัธยมปลาย” พบว่า นักเรียนที่มีทัศนคติด้านความรุนแรงที่แตกต่างกัน โดยที่กลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจระดับสูง หรือมีภูมิหลังทางครอบครัวที่อบอุ่นใกล้ชิดกัน มีทัศนคติที่รุนแรงมากกว่ากลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจระดับต่ำ หรือขาดความอบอุ่นทางครอบครัว แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศ

ระวี จิโรจวงศ์ (2533) ทำการวิจัยเรื่อง “สภาพปัญหาการสื่อสารในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร” พบว่า มีการใช้การสื่อสารทางวาจามากกว่าทางลายลักษณ์อักษร โดยใช้การพบปะเป็นรายบุคคลมากกว่า และเครื่องติดต่อภายในมากที่สุด น้อยที่สุดคือ การประกาศเสียงตามสาย ส่วนทางลายลักษณ์อักษรใช้หนังสือคำสั่งมากที่สุด รองลงไปคือ ใช้หนังสือเวียนและจดหมายส่วนตัวน้อยที่สุด

วิชากร จันทร์โคตร (2533) ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของครูพลศึกษาและนักเรียนเกี่ยวกับรายการกีฬาทางโทรทัศน์ ที่มีผลต่อการเรียนวิชาพลศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร” พบว่า ครูพลศึกษาและนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรายการกีฬาทางโทรทัศน์ ที่มีผลต่อการเรียนวิชาพลศึกษาในระดับมากถึง 4 ด้าน คือ มีผลต่อความรู้ทางพลศึกษาและกีฬา เพิ่มพูนเทคนิคและทักษะทางกีฬา ผลต่อคุณธรรมและความประพฤติ และมีผลต่อด้านนันทนาการ

อุไรวรรณ ภูวิจิตรสุทิน (2533) ทำการวิจัยเรื่อง “การเปิดรับและการยอมรับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ของนักเรียนและนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่าการเปิดรับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ของกลุ่มตัวอย่าง เปิดรับข่าวสารจากวิทยุ โทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ เพื่อน และนิตยสาร ตามลำดับ

กมลเวช นิตยสุทธิ (2534) ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาการติดต่อสื่อสารภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร” พบว่า รูปแบบของรูปของการสื่อสารในโรงเรียนใช้แบบเป็นทางการ มากกว่าแบบไม่เป็นทางการ ใช้ทิศทางการสื่อสารจากบนลงล่างมากกว่าขึ้นบน และวิธีการส่งข่าวสารโดยตรงมากกว่าวิธีการส่งผ่านบุคคลอื่น และโรงเรียนมัธยมศึกษาสาธิตใช้วิธีการติดต่อสื่อสารด้วยวาจามากกว่าลายลักษณ์อักษร

เกษณี มณีรัตน์ (2534) ทำการวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบพฤติกรรมในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสารวิชาภาษาอังกฤษระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร” พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หกในโรงเรียนเอกชน สามารถแสดงพฤติกรรมในการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสารวิชาภาษาอังกฤษได้ดีกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หกในโรงเรียนรัฐบาล

กิตติ สมานไทย (2534) ทำการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการอ่านวารสารกับระดับภูมิความรู้ทั่วไปของเด็กนักเรียนในกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยประชากรในด้านเพศของเด็กนักเรียน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอ่าน
2. ปัจจัยประชากรในด้านอายุของเด็กนักเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอ่าน
3. ปัจจัยประชากรในด้านระดับชั้นของเด็กนักเรียน มีความสัมพันธ์กับความบ่อยครั้งและประเภทของวารสารที่เด็กนักเรียนอ่าน
4. ปัจจัยประชากรในด้านระดับชั้นของเด็กนักเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณในการอ่าน
5. พื้นฐานครอบครัว คือ อาชีพ รายได้ การศึกษาของบิดา มารดา ผู้ปกครอง ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอ่านวารสารของเด็กนักเรียน
6. พฤติกรรมการอ่านวารสาร มีความสัมพันธ์กับระดับภูมิความรู้ทั่วไปของเด็ก

ลำคำ โพธิ์กระจำ (2534) ทำการวิจัยเรื่อง “การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อของเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน” พบว่า สื่อบุคคล ซึ่งมีความใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด ได้แก่ บิดามารดา ผู้ปกครอง จะมีบทบาทกับเด็กมากที่สุดเมื่อเด็กมีอายุน้อยและมีการศึกษาน้อย แต่จะลดบทบาทลงเมื่อเด็กมีอายุมากขึ้นและมีการศึกษาสูงขึ้น พร้อม ๆ กับที่บทบาทของเพื่อนฝูงและการพึ่งพาตนเองเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

สำหรับสื่อมวลชน พบว่าบทบาทของสื่อมวลชนจะมีลักษณะเด่นชัดและคงที่มากที่สุดเมื่อเด็กมีความต้องการที่จะฆ่าเวลา อย่างไรก็ตาม ตัวแปรด้านพัฒนาการ ซึ่งได้แก่ อายุและเพศของเด็กก็มีผลทำให้การใช้สื่อมวลชนของเด็กลดลงไปบ้าง เมื่อเด็กมีอายุและการศึกษาสูงขึ้นถึงจุดหนึ่ง เนื่องจากความสนใจของเด็กได้เบี่ยงเบนไปสู่กลุ่มเพื่อนและการพึ่งพาตนเองมากกว่า

อัปสร เสถียรทิพย์ (2534) ทำการวิจัยเรื่อง “ความสนใจและพฤติกรรมการเปิดรับข่าวจากสื่อมวลชนของเด็ก” พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดมีโทรทัศน์อยู่ในบ้าน รองลงมาคือวิทยุและหนังสือพิมพ์ โดยโทรทัศน์เป็นสื่อที่กลุ่มตัวอย่างสนใจในการเปิดรับมากที่สุด รองลงมาคือ วิทยุ และหนังสือพิมพ์เช่นกัน

ชไมพร ชุมพลกรัง (2535) ทำการวิจัยเรื่อง “การสำรวจความนิยมและความต้องการรายการโทรทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่ารายการโทรทัศน์ที่เป็นที่นิยมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร คือ รายการ “สามหนุ่ม สามมุม” รายการ “วัยเด็ด” และรายการ “180 โอคิว” ซึ่งลักษณะรายการทั้ง 3 รายการ มีความสอดคล้องกับรายการที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาต้องการเพียงด้านเดียว คือ ผู้ดำเนินรายการ วิธีการนำเสนอ และเวลาในการนำเสนอ ยังไม่มีความสอดคล้องกันมากนัก

ภัทณิศา พันธุมเสน (2536) ทำการศึกษาเรื่อง “การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชนของนักเรียนโรงเรียนสตรีรัตนบุรี ปีการศึกษา 2535” พบว่า นักเรียนโรงเรียนสตรีรัตนบุรีผู้ที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนในปริมาณที่สูง มีการเปิดรับสื่อมวลชนจำนวน 10 สื่อ จัดลำดับการเปิดรับมากที่สุด ตามลำดับดังนี้ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือการ์ตูน เทปเพลง นิตยสาร นวนิยาย เกมส์ หนังสือพิมพ์ วิดีโอเทปและภาพยนตร์

นักเรียนเปิดรับสื่อมวลชนตามประเภทของเนื้อหา 3 ประเภท โดยเปิดรับเนื้อหาประเภทบันเทิงมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เนื้อหาประเภทข่าว และเปิดรับอันดับสุดท้าย คือ เนื้อหาประเภทความรู้ ส่วนเนื้อหาประเภทบริการประชาชนนั้น นักเรียนไม่สนใจเปิดรับ

วิศรา วรลักษณ์ (2538) ทำการวิจัยเรื่อง “การเปิดรับข่าวสารความรู้เรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” พบว่า ในด้านการเปิดรับเนื้อหาเรื่องสิ่งเสพติดจากสื่อมวลชนนั้น นักเรียนส่วนใหญ่เปิดรับสื่อมวลชนทุกประเภทบ่อยพอสมควร และมีระดับความรู้ความเข้าใจพอสมควร

ศรเทพ เริงยุทธนาชีวิน (2538) ทำการวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเพื่อการป้องกันยาเสพติดของกลุ่มผู้ใช้แรงงานโรงงานอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล” พบว่า ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่จะได้รับข่าวสารเรื่องยาเสพติดและการป้องกันจากโทรทัศน์มากที่สุด ส่วนความรู้เรื่องสารเสพติดนั้น ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่จะทราบว่าจะอะไรคือสารเสพติด แต่จะไม่ทราบถึงอันตรายของยาเสพติดแต่ละประเภท สื่อที่น่าเชื่อถือที่สุดเรื่องโทษพิษของยาเสพติดคือ สื่อบุคคล ได้แก่ พ่อแม่

พนม คลีฉายา (2539) ทำการวิจัยเรื่อง “อิทธิพลและประสิทธิภาพของสื่อเกี่ยวกับข่าวสารการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งอายุ 18-19 ปี เขตกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2538” ผลการวิจัยพบว่า สื่อที่มีประสิทธิภาพในการเผยแพร่ข่าวสารเลือกตั้งมาก ได้แก่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (โทรทัศน์) สื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือพิมพ์) สื่อเฉพาะกิจ (ป้ายโฆษณากลางแจ้ง) ตามลำดับ สำหรับสื่อบุคคล (คนในครอบครัว) มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาสื่อโดยรวมทุกประเภทแล้ว พบว่ามีประสิทธิภาพค่อนข้างมาก

มารศรี เตชะกำพูน (2539) ทำการวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของสื่อที่มีผลต่อการบริโภคเกลือไอโอดีนตามโครงการณรงค์จัดโรคขาดสารไอโอดีน เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเฉลิมสิริราชสมบัติครบ 50 ปี” ผลการวิจัยพบว่า

ผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31-40 ปี ข่าวสารทั่วไปจะได้รับจากการพูดคุยกับสื่อบุคคลที่เป็นเพื่อนผู้ปกครองนักเรียนด้วยกันมากที่สุด รองลงมาได้จากครู ส่วนสื่อมวลชน ผู้ปกครองจะได้รับข่าวสารทั่วไปจากวิทยุ เป็นอันดับแรก

ถนอมนุช พิทักษ์โกศล (2540) ทำการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยทางสังคม พฤติกรรมการเปิดรับสื่อกับความรู้อคติที่มีต่อการป้องกันการใช้น้ำของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการอุตสาหกรรม ในจังหวัดนนทบุรี” พบว่า การรับรู้ข่าวสารเรื่องยาบ้าผ่านสื่อบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่ในที่ทำงาน และหนังสือพิมพ์ และระดับการศึกษา อธิบายความรู้เกี่ยวกับยาบ้าได้ตามลำดับ โดยอายุและการรับรู้ข่าวสารเรื่องยาบ้าผ่านสื่อบุคคล ที่เป็นเจ้าหน้าที่ในที่ทำงานมีความสัมพันธ์ในทางลบ ในขณะที่การรับรู้ข่าวสารเรื่องยาบ้าผ่านทางหนังสือพิมพ์ และระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ในทางบวก และสถานภาพการสมรสของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการอุตสาหกรรม เป็นตัวแปรเพียงตัวเดียวที่อธิบายทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันการใช้น้ำ

สมานพงศ์ เนตยารักษ์ (2540) ทำการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการสื่อสารในธุรกิจแฟรนไชส์ด้านการสื่อสารระหว่างบริษัท เวิลด์โฟน ซีโอป จำกัด กับลูกค้าแฟรนไชส์” พบว่า สื่อบุคคลเป็นสื่อที่ถูกค่าใช้จ่ายการสื่อสารมากที่สุด รองลงมา คือ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อ E-mail เนื่องจากลูกค้าคิดว่าสื่อบุคคลเป็นสื่อที่ติดต่อได้สะดวกรวดเร็ว และเป็นการสื่อสารสองทาง

อลงกรณ์ ปรวิรุณพงศ์ (2540) ทำการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับการรับรู้ข่าวสารวัฒนธรรมไทยของนักเรียนมัธยมปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า สื่อที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารวัฒนธรรมไทยมากเป็น 3 ลำดับต้น คือ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และครูอาจารย์ และจากการสำรวจความเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการใช้สื่อเพื่อรับข่าวสารวัฒนธรรมไทยพบว่า ทั้งสื่อมวลชนและสื่อบุคคลมีส่วนช่วยการเรียนรู้และความเข้าใจวัฒนธรรมไทยในระดับปานกลาง โดยมีระดับความถี่สูงในโทรทัศน์ ครูอาจารย์ และพ่อแม่ ตามลำดับ

สุกัลยา บุษยบัณฑิต (2541) ทำการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลของการประชาสัมพันธ์โครงการฉลาดประหยัดไฟ” พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่รู้จักหรือได้รับข่าวสารของโครงการฉลาดประหยัดไฟจากสื่อมวลชนมากที่สุด และได้รับข้อมูลมากที่สุดจากสื่อมวลชนเช่นกัน ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ สื่อหนังสือพิมพ์และสื่อวิทยุในระดับใกล้เคียงกัน ส่วนสื่อที่สร้างความเข้าใจได้มากที่สุด ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ รองลงมาคือ สื่อวิทยุและสื่อสิ่งพิมพ์ ส่วนสื่อที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออุปกรณ์ประหยัดไฟ คือ สื่อโทรทัศน์ รองลงมา เป็นสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ

งานวิจัยที่เกี่ยวกับแอนทราชนิสของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

พรวมาศ นนทยาธร (2520) ทำการวิจัยเรื่อง “ความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนแบบประสม ปีการศึกษา 2519” พบว่า

1. สถานภาพเศรษฐกิจต่อสังคมของครอบครัว ได้แก่ จำนวนพี่น้อง ภูมิสำเนา อาชีพ ผู้ปกครอง รายได้ผู้ปกครอง และสถานภาพสมรสของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความคาดหวังของนักเรียน
2. องค์ประกอบทางจิตวิทยา มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความคาดหวังทางการศึกษาต่อของนักเรียน
3. องค์ประกอบด้านอื่น ๆ ได้แก่ การเตรียมตัวดูหนังสือสอบ การเลือกแขนงวิชาในการศึกษาต่อและบุคคลที่นักเรียนปรึกษาหารือ ไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียน

มารศรี กองเกตุ (2524) ทำการวิจัยเรื่อง “ผลของทัศนคติ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของบิดามารดา ที่มีต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม ในกรุงเทพมหานคร” พบว่า

1. นักเรียนชายและหญิงมีความสนใจในอาชีพแตกต่างกัน
2. ระดับการศึกษาของบิดา และรายได้ของบิดามารดา มีผลกระทบต่อทางเลือกอาชีพของนักเรียน
3. ระดับการศึกษาของมารดา และอาชีพของบิดาไม่มีผลกระทบต่อทางเลือกอาชีพของนักเรียน

เก็จวลี นภารักษ์วงศ์ (2525) ทำการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับคะแนนการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในวิทยาลัยครูกรุงเทพมหานคร” พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคะแนนการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในวิทยาลัยครู กรุงเทพมหานคร มีจำนวน 6 ตัวแปร ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุด ได้แก่ การเรียนจบโปรแกรมศิลป์ (ภาษา) รองลงมา คือ ภูมิสำเนา (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) อิทธิพลการเลือกสถาบัน (จำนวนผู้สมัครน้อย) เหตุผลการเรียนครู (สอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้) ความมั่นใจในการสอบ และการกวาดวิชา ตัวแปรเหล่านี้ร่วมกันอธิบายคะแนนการสอบคัดเลือกของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับชั้นสูงได้ร้อยละ 9

มนัส ประสงค์ (2526) ทำการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการสละสิทธิ์เข้าเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ของนักเรียนที่สอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยได้” ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. องค์ประกอบสำคัญที่สัมพันธ์กับการสละสิทธิ์เข้าศึกษาต่อ ในมหาวิทยาลัยต่างจังหวัดมี 5 องค์ประกอบ คือ คุณสมบัตินองคณะ การเงินและครอบครัว คุณสมบัตินองนักเรียน ความพึงพอใจองครอบครัวและลักษณะที่ตั้งองมหาวิทยาลัย
2. องค์ประกอบองผู้สละสิทธิ์เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ มี 4 องค์ประกอบ คือ คุณสมบัตินองคณะ การเงินและครอบครัว ความพึงพอใจองครอบครัวและคุณลักษณะองนักเรียน

ธัญญา กรณณิตนันท์ (2527) ทำการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างอันดับการเลือกและคะแนนสอบคัดเลือกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจำนวนปีที่ใช้ในการศึกษาของนิสิตสาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2518-2521” ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. อันดับที่ยอมรับได้เฉลี่ยและคะแนนสอบเข้าได้เฉลี่ยองนิสิตรุ่นปีการศึกษา 2518 ถึง 2521 มีค่าลดลง ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยมีค่าเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ในขณะที่จำนวนปีที่ใช้ศึกษาเฉลี่ยลดลง
2. สหสัมพันธ์อย่างง่ายมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ อันดับการเลือกกับคะแนนสอบเข้า อันดับการเลือกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนสอบเข้ากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนสอบเข้ากับจำนวนปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับจำนวนปีที่ศึกษา
3. สหสัมพันธ์บางส่วนระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับจำนวนปีที่ศึกษา เมื่อกำหนดให้อันดับการเลือกกับคะแนนสอบเข้าคงที่ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้น คณะนิเทศศาสตร์ และเมื่อกำหนดให้อันดับการเลือกและจำนวนปีที่ศึกษาคงที่แล้ว สหสัมพันธ์บางส่วนระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคะแนนสอบเข้ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01
4. สหสัมพันธ์คานอนิคอระหว่างชุดตัวแปรอันดับการเลือกกับคะแนนคัดเลือกกับชุดตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และจำนวนปีที่ใช้ศึกษามีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

5. วิชาที่สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ หมวด วิชาภาษาอังกฤษและวิชาภาษาไทย ก.

อุบล วุฒินุสิทธิ์ (2527) ทำการวิจัยเรื่อง “กระบวนการควบคุมตนเองเพื่อลดความวิตกในการเตรียมตัวสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันของรัฐ” พบว่า กลุ่มที่ได้รับการฝึกกระบวนการควบคุมตนเองสามารถลดความวิตกกังวลในการเตรียมตัวสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้มากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก

สุขใจ แสนบุญส่ง (2534) ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของครูวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับผลกระทบของการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยต่อการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา” พบว่า ครูวิทยาศาสตร์มีความเห็นด้วยในระดับปานกลางว่า การสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยมีผลกระทบต่อการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งด้านการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในชั้นเรียน และด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์

วิศิษฐ์ นิพพิทา (2535) ทำการวิจัยเรื่อง “การสอบคัดเลือกศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ตามการรับรู้ของผู้บริหาร อาจารย์แนะแนว และนักศึกษา” พบว่า บทบาทอาจารย์แนะแนวส่วนใหญ่มีความสำคัญที่จะทำให้นักเรียนเลือกคณะต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง และนักเรียนที่ได้รับคำแนะนำจะมีโอกาสสอบคัดเลือกได้มากกว่า

วิไลลักษณ์ สิงห์ไตรภพ (2539) ศึกษาเรื่อง “การแสวงหาสารนิเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร” พบว่า นักเรียนระดับมัธยมปลายส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศ 3 ประการตามลำดับ คือ เพื่อศึกษาต่อ เพื่อประกอบการเรียนตามหลักสูตร และเพื่อทันกับเหตุการณ์ และการแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารที่เป็นประเภทสิ่งตีพิมพ์สูงสุดจากภาพยนตร์ รองลงมาคือ รูปภาพ และต่ำสุดคือ ไมโครฟิล์ม เนื้อหาสารนิเทศที่นักเรียนแสวงหาในหมวดวิชาต่าง ๆ 3 อันดับแรก คือ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์และภาษาต่างประเทศ

งานวิจัยในต่างประเทศ

แอทกิน และการ์ราโมน (Atkin and Garramone, 1983) ศึกษากรณีสถิตนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า การเปิดรับข่าวโทรทัศน์ช่วยให้เด็กมีความรู้ด้านต่างประเทศเพิ่มขึ้น และการเปิดรับข่าวสารต่างประเทศทางโทรทัศน์ มีส่วนสัมพันธ์ในทางบวกกับความรู้ด้านข่าวต่างประเทศของเด็กนักเรียนมากกว่าการเปิดรับข่าวต่างประเทศจากวิทยุ และหนังสือพิมพ์

เพาเวอร์ และกิบสัน (Power and Gibson, 1996) ศึกษาเรื่องของทัศนคติและประสบการณ์การใช้ยาเสพติดในกลุ่มวัยรุ่นชาวอังกฤษ จำนวน 23 คน อายุระหว่าง 16 -19 ปี พบว่า เครือข่ายทางด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อน เป็นปัจจัยพื้นฐานของการเริ่มและใช้ยาเสพติด นอกจากนี้ ความสำคัญของการปรึกษาในกลุ่ม และการสื่อสารในครอบครัว ยังมีผลต่อการลดการใช้ยาเสพติดในหมู่วัยรุ่นอีกด้วย

วาเลนตี และ ซาบา (Valente and Saba, 1998) ศึกษาเรื่องอิทธิพลของสื่อมวลชนและสื่อบุคคลต่อโครงการรณรงค์การสื่อสารสุขภาพจำลองในประเทศโบลิเวีย โดยการศึกษาเน้นมุ่งเน้นเพื่อเปรียบเทียบอิทธิพลของสื่อมวลชนและสื่อบุคคล ระหว่างโครงการรณรงค์การสื่อสารสุขภาพจำลองในประเทศโบลิเวีย โดยอาศัยหลักเกณฑ์การกำหนดพฤติกรรม ทั้งสิ้น 6 ประเภท คือ การรับรู้ การรับข้อมูล ทัศนคติ ความตั้งใจ การสื่อสารระหว่างบุคคล และการใช้วิธีการเพื่อการวางแผนครอบครัว ซึ่งพบว่า ข้อกำหนดหลักของการรณรงค์สื่อมวลชน และการเปิดกว้างเครือข่ายสื่อบุคคล จะเป็นส่วนสนับสนุนต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และอิทธิพลสื่อมวลชนมีส่วนสนับสนุนต่ออิทธิพลสื่อบุคคลที่ก่อให้เกิดการผลักดันรูปแบบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคม